

Aanleiding

Op 3 december 2015 stelde uw raad de nota 'Verbonden Partijen, zes kaderstellende spelregels' vast. Deze nota werd in 2015/2016 in alle gemeenteraden in West-Brabant gelijkluidend vastgesteld. In de nota zijn de wijzigingen van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr), die 1 januari 2015 van kracht werden, verwerkt. Bij de vaststelling van de nota spraken we af om de werking van de nota na vier jaar te evalueren.

In de regio heeft een evaluatie plaatsgevonden en de resultaten en vervolgstappen worden op verzoek van de bestuurlijk opdrachtgevers aan de gemeenteraden van de 16 West-Brabantse gemeenten voorgelegd. Met een model raadsvoorstel worden alle 16 gemeenteraden op dezelfde wijze geadviseerd. Dit model wijkt in stijl (heldere taal) af van wat uw raad gewend is, omdat hij regionaal is voorbereid.

Beoogd effect

Met dit voorstel beogen we:

1. De actualisering en implementatie van de nota 'Verbonden Partijen, zes kaderstellende spelregels' binnen een jaar na publicatie van de wijziging van de Wgr in de Staatscourant aan de raad ter vaststelling aan te bieden;
2. Het vaststellen van uitgangspunten voor het voeren van de dialoog met de raad over het op korte termijn verbeteren van de politiek-bestuurlijke betrokkenheid op de verbonden partijen door te bezien in hoeverre de raden meer zicht en invloed kunnen hebben op de doelstelling en prestaties van de verbonden partijen;
3. Afspraken te maken over het daadwerkelijk actualiseren van de nota 'Verbonden Partijen, zes kaderstellende spelregels' op basis van:
  1. De uitgevoerde evaluatie van de nota Verbonden Partijen;
  2. De wijziging van de Wgr, die op dit moment bij de Tweede Kamer in behandeling is;
  3. Het rapport 'Grip en sturing op Regio West-Brabant, Hoe houden raden grip en sturing op gemeenschappelijke regeling Regio West-Brabant?' (Kohlmann R. en S. Dreef Berenschot, 28 januari 2019) (zie: <file:///C:/Users/Presentatie/Downloads/Gemeenteraad%20Breda%20rapport%20Grip%20Op%20sturing%20Op%20Regio%20West%20Brabant.pdf>);
4. Het in dit voorstel opgenomen handelingsperspectief.

Argumenten

1.1 De doelstellingen zoals opgenomen in de nota Verbonden Partijen zijn onverkort actueel

Het (regiobreed) hanteren van de nota 'Verbonden Partijen, zes kaderstellende spelregels' heeft als doel het bewerkstelligen van een betere beheersbaarheid van verbonden partijen en vergroting van de betrokkenheid en de invloed van de raden. Dit om te zorgen dat de verbonden partijen op een doelmatige en doeltreffende manier hun bijdrage leveren aan het realiseren van de strategische doelen die de gemeenteraden nastreven.

Het evaluatieverslag laat zien dat deze doelstelling onverkort actueel is. Uit het evaluatieverslag blijkt dat de nota een goede structuur biedt voor de stroomlijning van de planning & control cyclus (P&C-cyclus). Echter de nota biedt onvoldoende handvatten om met elkaar het gesprek aan te gaan over de mate waarin een verbonden partij bijdraagt aan het realiseren van de strategische doelen van de gemeente en (daar waar dit van toepassing is) het te voeren en gevoerde beleid van de verbonden partij. Bij eventuele aanpassing van de nota klinkt de roep het vooral praktisch en niet al te formeel te houden en meer de dialoog aan te gaan over de inhoud en de uitvoering van de werkzaamheden.

Voor wat betreft de toepasbaarheid van de nota, is tijdens de evaluatie bovendien gebleken dat 'de verbonden partij' niet bestaat.

Op basis hiervan concluderen wij dat, in afwachting van de aanpassing van de Wgr, de structuur die de raden hebben vastgesteld in de zes spelregels dient te worden gehandhaafd maar dat we al wel moeten gaan investeren in de cultuuraspecten. Dit om de dialoog over de bijdragen van de verbonden partijen aan de strategische doelen van de gemeente te verbeteren. Hieronder gaan we op dit handelingsperspectief nader in. Ook gaan we met de raad het gesprek aan over de betrokkenheid die de raad wil hebben bij de verschillende verbonden partijen. Het is namelijk een groot verschil of een verbonden partij een organisatie is die zich enkel bezighoudt met de bedrijfsvoering op een bepaald terrein of dat sprake is van een verbonden partij met ook (meer) beleidsmatige taken. Daar waar het puur gaat om bedrijfsvoering zal de sturing gericht zijn op doelmatigheid, doeltreffendheid en de kwaliteit van de dienstverlening. Daar waar beleidsvorming aan de orde is, zal naast doelmatigheid, doeltreffendheid en de kwaliteit van de dienstverlening vooral ook gekeken worden naar de mate waarin de verbonden partij bijdraagt aan de door de raad gestelde strategische doelen.

2.1 Het is noodzakelijk om als gemeente te beschikken over een actuele nota Verbonden Partijen

Dit om te voldoen aan de voorwaarde zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) om een visie op en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen te hebben.

Op 1 juli 2020 bood minister Ollongren van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het voorstel tot wijziging van de Wgr aan de Tweede Kamer aan. De voorgestelde wijzigingen zijn grofweg in te delen in drie categorieën:

1. Versterken van de positie van gemeenteraden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen;
2. Aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden;
3. Verbeteren van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling

In bijlage 5 lichten we deze voorstellen nader toe.

Op dit moment is het nog niet duidelijk wanneer de wijziging van de Wgr in de Staatscourant wordt gepubliceerd. Het is echter wel van belang dat de actualisering van de nota Verbonden Partijen zo snel als mogelijk na publicatie wordt doorgevoerd en geïmplementeerd. Daarom stellen we voor om een voorstel tot actualisering en implementatie van de nota Verbonden Partijen binnen een jaar na publicatie van de wijziging van de Wgr aan de raad ter vaststelling aan te bieden.

Er is een aantal verbonden partijen dat een groter werkgebied heeft dan de regio West-Brabant. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de Veiligheidsregio en de Omgevingsdienst. We gaan in overleg met de regio Midden-Brabant bezien of we een geactualiseerde nota Verbonden Partijen voor heel West- en Midden-Brabant gelijkloidend kunnen opstellen.

3.1 Het verbeteren van de politiek-bestuurlijke betrokkenheid op de verbonden partijen (door te bezien in hoeverre de raden meer zicht en invloed kunnen hebben op de doelstelling en prestaties van de verbonden partijen) vraagt niet om ingrepen in de structuur maar in de cultuur

Wij stellen u voor de conclusies en aanbevelingen zoals weergegeven in het evaluatieverslag (zie pagina's 10 tot en met 16) te onderschrijven. Hieruit blijkt dat de structuur op dit moment voldoet maar dat in afwachting van de aanpassing van de Wgr het sterk gewenst is om nu al te werken aan de cultuuraspecten zoals die zijn benoemd in de evaluatie. Ter nadere concretisering stellen we, mede op

basis van het voorstel tot wijziging van de Wgr, aanvullend de volgende kaders voor deze cultuuraanpassing voor:

1. Bepaal als raad voor elke verbonden partij waaraan we als gemeente deelnemen op basis van het risicoprofiel (zie pagina 6 van de nota 'Verbonden Partijen, zes kaderstellende spelregels') of het basispakket, het pluspakket of het risicopakket van toepassing is en spreek voor de verbonden partijen waarvoor het risicopakket op van toepassing is af hoe monitoring vanuit de raad plaatsvindt. Dit kan door het aanwijzen van raadsrapporteurs maar ook door tijdens de raadsvergaderingen op een nader te bepalen aantal keren met de verantwoordelijk portefeuillehouder de dialoog te voeren over doelmatigheid, doeltreffendheid, kwaliteit van dienstverlening en bijdrage aan de strategische doelen van de gemeente;
2. Voorkom dat de nota Verbonden Partijen vatbaar is voor interpretatie. Daarom maken we, in aanvulling op de nota Verbonden Partijen, met iedere verbonden partij op regionaal niveau aparte werkafspraken en houden daarbij rekening met:
  - Het al dan niet wettelijk verplicht zijn van de samenwerking;
  - Het type verbonden partij (beleidsmatig, beleidsmatig en uitvoerend of enkel uitvoerend);
  - De taken van de verbonden partij;
  - Het al dan niet regio overschrijdende karakter van de verbonden partij;
3. In de te maken werkafspraken leggen we in ieder geval afspraken vast over:
  - Het type informatie (niet alleen op het gebied van planning & control maar ook inhoudelijk) dat door de gemeente gewenst wordt en de frequentie waarin en de wijze waarop deze verstrekt wordt;
  - De manier en het moment waarop informatie wordt aangeboden;
  - De inhoudelijke (lokale) duiding die van het college verwacht mag worden bij de informatie die van een verbonden partij wordt ontvangen;
  - De informatie die het meerjaren(beleids)plan in ieder geval moet bevatten en de periode die dit plan beslaat. Het meerjaren(beleids)plan en de op basis van dit plan behaalde resultaten vormen de basis voor de evaluatie van de samenwerking en de te maken afspraken voor de toekomst. Onderdeel van deze evaluatie is het geven van een antwoord op de vraag of de gekozen vorm van samenwerking nog steeds de meest geëigende is om tot de resultaten te komen die door de samenwerkende partners gewenst worden.

Hiermee zorgen we ervoor dat tussen gemeenten en verbonden partij duidelijk wordt wat we van elkaar mogen verwachten. Ook liggen hiermee duidelijke afspraken tussen raad en college vast, ieder vanuit hun eigen rol;

4. Bespreek met elkaar (als raden onderling en als raad met het college) de manieren waarop de raden meer aan de voorkant betrokken kunnen en willen worden bij verbonden partijen;
5. We onderzoek per verbonden partij hoe de gemeenteraden geïnformeerd willen worden en hoe de verbonden partijen dit uit kunnen voeren. We leggen de resultaten van dit onderzoek vast in de hiervoor onder 3 genoemde werkafspraken per verbonden partij.
6. Onderzoek samen (dus zowel met het college als met de colleges en de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten) per verbonden partij of de raadsparticipatie zoals opgenomen in het wetsvoorstel voor de wijziging van de Wgr draagvlak heeft. De resultaten van dit onderzoek verwerken we in de te actualiseren gemeenschappelijke regelingen.

NB. Dit kader voor cultuuraanpassing gaat in de praktijk gepaard met structuurvoorstellen.

Aanvullend op deze cultuuraspecten, waaraan we nu al gaan werken, stellen we het volgende kader voor de actualisering van de nota Verbonden Partijen voor:

Concretiseer in de nota de passages over 'mogelijke invulling' (zie pagina's 4, 5, 7, 8, 9 en 10). Is deze invulling flexibel, leg die dan vast in de te maken werkafspraken per verbonden partij (zie

hierboven). Is deze invulling niet flexibel, leg deze dan vast in de nota en wanneer deze op basis van de in voorbereiding zijnde aanpassing van de Wgr in de gemeenschappelijke regeling thuishoren, in de te actualiseren gemeenschappelijke regeling zelf.

Met bovenstaande kaderstelling op basis van de evaluatie, alsmede de nadere concretisering hiervan, geven we invulling aan het verbeteren van de politiek-bestuurlijke betrokkenheid op de verbonden partijen, door te bezien in hoeverre de raden meer zicht en invloed kunnen hebben op de doelstelling en prestaties van de verbonden partijen, met respect voor ieders rol.

Bij brief van 7 februari 2019 ontving de raad het rapport 'Grip en sturing op Regio West-Brabant, Hoe houden raden grip en sturing op gemeenschappelijke regeling Regio West-Brabant?' (Kohlmann R. en S. Dreef Berenschot, 28 januari 2019). Dit rapport, opgesteld in opdracht van de raden in West-Brabant, geeft een beeld van de gemeenteraden binnen de RWB en doet aanbevelingen om de politiek-bestuurlijke betrokkenheid op de RWB te verbeteren. De bovenstaande kaderstelling op basis van de evaluatie, alsmede de nadere concretisering hiervan gebruiken we ook om invulling te geven aan het (nader) uitwerken van de aanbevelingen zoals die zijn opgenomen in het rapport 'Grip en sturing op Regio West-Brabant'. De aanbevelingen in dit rapport zijn specifiek gericht op de RWB en verwerken we daarom uiteraard in de werkafspraken met de RWB. Overigens zijn in het rapport ook aanbevelingen opgenomen die breed toepasbaar zijn voor verbonden partijen. Deze breed toepasbare aanbevelingen verwerken we in de werkafspraken met de diverse verbonden partijen

Kanttekeningen

1.1 Het actualiseren van de nota Verbonden Partijen kun je niet alleen als raad Roosendaal

Om effectief en efficiënt te zijn in het stellen van kaders voor en het controleren van verbonden partijen is het noodzakelijk dat de gemeenteraden in West-Brabant en bij voorkeur ook Midden-Brabant een gelijklopende nota Verbonden Partijen vaststellen. Bovendien leidt dit voor de verbonden partijen tot eenduidigheid in de kaderstelling en de controle wat onnodige bureaucratie voorkomt en efficiënt werken mogelijk maakt.

1.2 Het functioneren van verbonden partijen is slechts voor een deel aan wettelijke regels gebonden

Alleen voor zover verbonden partijen zijn aan te merken als Gemeenschappelijke Regelingen (GR). Voor die deelverzameling samenwerkingsverbanden geeft de Wgr kaders aan voor o.m. de status van samenwerking, inrichting van samenwerkingsverbanden, financiële huishouding en verantwoording daarover en de wijze van evaluatie.

In dit voorstel worden ook afspraken vastgelegd om de aanbevelingen uit het evaluatieverslag, die niet geborgd zijn in de (gewijzigde) Wgr, te vertalen naar concrete actualisering van de nota Verbonden Partijen. Hiermee worden deze aanbevelingen ook echt ingebed in de werkwijze van de gemeente (en de samenwerkingspartners binnen de verbonden partijen).

Financiën

Er zijn geen financiële consequenties verbonden aan voorliggend voorstel. De kosten voor het de evaluatie zijn conform afspraak naar rato van het aantal inwoners omgeslagen over de samenwerkende gemeenten in West-Brabant. In de begroting 2020 zijn de hiervoor benodigde middelen opgenomen.

Communicatie

Het besluit van de raad over dit voorstel wordt via de daarvoor geëigende kanalen kenbaar gemaakt.

Vervolg

De evaluatie is uitgevoerd door mevrouw A. van Alphen, raadsadviseur van de gemeente Etten-Leur. Begeleiding vond op ambtelijk niveau plaats door de gemeentesecretarissen van Bergen op Zoom en Steenbergen (namens de kring van gemeentesecretarissen West-Brabant) en de griffiers van de gemeenten Bergen op Zoom, Breda, Etten-Leur en Woensdrecht (namens de griffierskring West-Brabant). Bestuurlijke begeleiding vond plaats door de burgemeesters van Breda, Woensdrecht en Zundert.

Voor het actualiseren van de nota Verbonden Partijen blijven voornoemde ambtelijke en bestuurlijke begeleidingscommissie actief. De daadwerkelijke actualisering van de nota Verbonden Partijen wordt uitgevoerd door een groep vakambtenaren uit de diverse gemeenten in West-Brabant.

Na besluitvorming door de raad vindt op basis van de resultaten van de evaluatie en het wetsvoorstel voor de wijziging van de Wgr de actualisering van de nota Verbonden Partijen plaats. De exacte planning van de actualisering stemmen we af op de planning van de behandeling van het wetsvoorstel voor de aanpassing van de Wgr. Ook bieden we de verbonden partijen de mogelijkheid om hun zienswijze te geven op het concept van de geactualiseerde nota Verbonden Partijen. De ontvangen zienswijzen worden uiteraard voorzien van een onderbouwde reactie. We streven ernaar om binnen een jaar nadat de wijziging van de Wgr in de Staatscourant is gepubliceerd, het voorstel voor de actualisering van de nota Verbonden Partijen ter behandeling aan de raad aan te bieden.

Op 3 september vond de procedurevergadering van de Tweede Kamer plaats. Besloten werd dat fracties tot 29 oktober inbreng kunnen leveren voor het verslag. Op 2 november bracht de vaste kamercommissie voor Binnenlandse Zaken haar verslag van bevindingen uit naar aanleiding van het voorbereidend onderzoek.

Bijlagen

- Bijlage 1: Bevindingen evaluatie nota verbonden partijen
- Bijlage 2: Enquêtes totaaloverzicht Evaluatie Nota VP
- Bijlage 3: Interviewverslagen gebundeld
- Bijlage 4a: Brief OMWB nav Evaluatie nota verbonden partijen
- Bijlage 4b: Brief VHR nav Evaluatie nota verbonden partijen
- Bijlage 5: Vergelijking wetsvoorstel Wgr
- Bijlage 6: Infographic Halderberge
- Bijlage 7: Eindversie Evaluatie nota verbonden partijen
- Bijlage 8: Nota Verbonden Partijen